

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları : 719

Hakları ve Saygınlığıyla
İslâm'da Kadın
Prof. Dr. Huriye MARTI

Son Okuma:
Fatma Hatice SİS
Semahat ÖZGENÇ

ISBN : 978-605-81618-7-0

7. Baskı, Mart 2020, Ankara, 2.000 Adet

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet
Vakfı'na aittir.

Bu eser; Türkiye Diyanet Vakfı Yayın
Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi İcra
Kurulu'nun 19.07.2018 tarih ve 120
sayılı kararıyla basılmıştır.

Yayıncı Sertifika No : 15402

BASKI:

Ostim OSB Mah. 1256 Cadde
No:11 Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 354 91 31 (pbx)

Faks: 0312 354 91 32

e-posta: bilgi@tdv.com.tr

Hakları ve
Saygınlığıyla
İSLÂM'DA
KADIN

Prof. Dr. Huriye MARTI

PROF. DR. HURİYE MARTI

1974'te Ankara'da dünyaya geldi. Konya İmam-Hatip Lisesi ve Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, aynı üniversitede "*Rasûlullah'ın Hanımları Konu Alan Rivayetlerinin Değerlendirmesi - Kadın Konulu Uydurma Rivayetler-*" başlıklı tezi ile 1998 yılında yüksek lisansını, "*Birgivi Mehmed Efendi'nin Hadisçiliği ve et-Tarikatü'l-Muhammediyye (Tahkik ve Tahlil)*" konulu tezi ile 2005 yılında doktorasını tamamladı. 1999-2000 yılları arasında Ürdün'ün başkenti Amman'da Şuayb el-Arnaûd'un tahkik ve tahrir merkezinde eğitim aldı. 2011 yılında yardımcı doçent, 2012 yılında doçent, 2017 yılında profesör oldu. Diyanet İşleri Başkanlığının *Hadislerle İslam* adıyla yayımlanan Konulu Hadis Projesi'nde editör ve yazar olarak görev üstlendi. 2011 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanı, 2014 yılında Diyanet İşleri Başkanlık Müşaviri, 2017 yılında ise Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı olarak atandı. Sünnet perspektifinden kadın, aile, ahlâk ve değer temalı makale, konferans ve tebliğlere imza attı. "*Birgivi Mehmed Efendi, Hayatı, Eserleri ve Fikir Dünyası*", "*Osmanlı'da Bir Dâru'l-Hadis Şeyhi: Birgivi Mehmed Efendi*", "*et-Tarikatü'l-Muhammediyye - Muhteva Analizi, Kaynakları ve Kaynaklık Değeri*", "*Gülâbâdi ve Maâni'l-Ahbâr'dan Tasavvufî Hadis Şerhleri*", "*Hadis, Usul ve Hayat*", "*Hadisler Ekseninde Çevre Ahlâkı*" isimli kitapları yayımlandı.

Evli ve üç çocuk annesidir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
I KADININ DEĞERİ VE ONURU: KRİSTAL METAFORU	11
II KADININ KONUMU: EŞDEĞER VE EŞ DÜZEY	19
III EŞ OLARAK KADIN: FARKLI VE BÜTÜNLEYİCİ	27
IV AİLEDE KADININ TEMEL İHTİYACI: MERHAMET VE ADALET	37
V KADININ İBADETİ: ÖZEL HALLER, ÖZEL YAZGI	47
VI KADININ CAMİİYLE BULUŞMASI: HEM İLİM, HEM İBADET	63
VII KADININ EĞİTİMİ: HAYATIN VE GELECEĞİN İNŞASI	71
VIII KADININ ÇALIŞMASI: SALİH AMEL VE MESULİYET	81
IX KADIN KONUSUNDA UYDURMA RİVAYETLER: İHANET VE CEHALET	93

ÖNSÖZ

*K*adim geleneklerin, tahrif edilmiş dinî metinlerin ve kültürel telakkilerin gölgesinde gelişen olumsuz kadın algısı, tarih boyunca olduğu gibi bugün de gündemimizi meşgul etmektedir. Kadının varoluşsal değeri, onuru, toplumsal konumu, hakları ve sorumlulukları gibi bir dizi başlıkta konuşmaya devam etmekteyiz. Geçmişi doğru okuyan, bugüne hitap eden ve geleceğe ışık tutan sonuçlara ulaşabilmek için konuşmalarımızın sağlıklı bir zemine oturması büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışma, kadına dair meseleleri ayet-i kerimelere ve hadis-i şeriflere dayanan sahih bir bilgi zemininde konuşmayı teklif etmektedir. Söz konusu zemin ise, kadını “insan” yani “yeryüzünün şerefli halifesi” olarak tanımlamak üzerine şekillenir. İslâm’ın kadın algısını konuşurken, bunu insan algısından ayrı düşünmenin sonucunda ortaya çıkan ciddi yanılgıları hepimiz

bilmekteyiz. Dünyadaki ilk adımlarından itibaren kadını erkeğin yanında değil karşısında konumlandıran bir bakış ve inanış, kadını adeta hakikatin aksi yönünde erkeği sürüklemeye çalışan bir sarkaç salınımı gibi görmüştür. Bir başka deyişle, söz konusu inanış, erkek ve kadını zıt yönlerle doğru hareket eden ve böylece sürekli bir zıtlık ve gerilim içinde bulunan iki farklı varlık gibi kurgulamıştır. Oysa Kur'an ve sahih hadisler, kadın ve erkeğin aynı sarkacın (yani insan gerçekliğinin) sadece iki farklı ucu olduğuna işaret etmekte ve karşılıklı salınımlarıyla birbirlerine yeni bir hareket imkânı sunduklarına dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada yer alan birden fazla makale ve tebliğ, farklı açılardan kadın konusunu ele alsada aslında vurgulamak istedikleri ortak nokta şudur: Kadın ve erkek, yaratılıştan getirdikleri farklılıklar sayesinde birbirlerini tamamlayarak yeni iyilikler üretebilen bir potansiyele sahiptir. Onlar, böyle bir potansiyelle yaratılma noktasında eşdeğerdirler. Dolayısıyla kadının kendine has duygu, düşünce, yetenek ve deneyimleriyle kendine özgü mekânlar açması, sınırları açıkça çizilemeyecek bir anlam dünyasına erkeği taşıyarak ona yeni bir pencereden önce kendini, sonra da hayatı tanıma fırsatı sunması demektir.

Bu bağlamda, hadislerin şerefli sahibi Resûl-i Ekrem Efendimiz, kadına o güne değin görülmemiş biçimde yüce bir değer atfetmemiş, sadece onda var olan "halife olma" yetisini canlandırmış ve desteklemiştir. Allah Resûlü (s.a.s), kadının kendisini ifade etmesinin önündeki engelleri kaldırarak, onun insan olmakla bizatihi sahip olduğu özdeğeri topluma yansıtabilmesinin yolunu açmıştır.

Nebevi tavır, insanın sarkaç gibi salınan varlığının diğer boyutu olan kadının kendine özgü açılımları, keşifleri ve tecrübeleriyle insanlığa hakikatin farklı yönlerini gösterdiğini ve böylece kendi sorumluluğunu üstlenebileceğini herkesin fark etmesini istemektedir. Şayet insan varlığının özü, daimi bir eylem ve hareket ise, bu durumda kadın, bu eylem ve hareketin diğer bir ucu olarak kendi kimliğini ve karakterini kazanır. Hz. Peygamber'in insanlardan görmelerini istediği nokta buradadır: Her iki cinsin de kendi hareket, eylem ve kimliklerini oluşturabilmeleri ancak sarkacın diğer ucunun hareketine bağlıdır. Erkeği uzaklaştıran ve düşmanlaştıran ya da kadını ezen ve aşağılayan, kısacası insanı örseleyen bir algı, sarkaç hareketinin bozulmasından yani insanlığın yeryüzündeki iyilik ve imar faaliyetinin aksamasından başka bir işe yaramamaktadır. Yaşanabilir bir dünya ve kurtuluş umudu taşıyan bir ahiret için kadına yönelik her türlü fikir ve eylemin -tam da insanın hak ettiği biçimde- adalet, merhamet, hürmet ve muhabbet üzerine şekillenmesi şarttır.